

Zmiany w świadczeniach opiekuńczych od 1 stycznia 2024r.

W związku ze zmianą od 1 stycznia 2024r. przepisów prawa dotyczących świadczenia pielęgnacyjnego i specjalnego zasiłku opiekuńczego przekazujemy informacje o zmianie zasad przysługiwania ww. świadczeń.

1) Od 1 stycznia 2024r. ulega zmianie system świadczeń dla osób z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunów poprzez:

- wprowadzenie nowego świadczenia jakim jest świadczenie wspierające, kierowane bezpośrednio do osoby z niepełnosprawnością w wieku od ukończenia 18 roku życia, wypłacane przez ZUS,
- zmiany w warunkach przyznawania świadczenia pielęgnacyjnego,
- likwidację specjalnego zasiłku opiekuńczego.

2) Od 1 stycznia 2024r. specjalny zasiłek opiekuńczy nie będzie już przyznawany dla osób ubiegających się po raz pierwszy oraz będą obowiązywały nowe zasady przyznawania świadczenia pielęgnacyjnego dla osób ubiegających się o to świadczenie od 01 stycznia 2024r.

Podstawowe zasady nowego świadczenia pielęgnacyjnego to:

- świadczenie pielęgnacyjne będzie przysługiwało matce albo ojcu, innym osobom zobowiązanym do alimentacji, opiekunowi faktycznemu dziecka, rodzinie zastępczej, osobie prowadzącej rodzinny dom dziecka, dyrektorowi placówki pieczy zastępczej, **jeżeli sprawują opiekę nad dzieckiem w wieku do ukończenia 18 roku życia** legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji;
- osoba pobierająca świadczenie pielęgnacyjne będzie mogła podejmować zatrudnienie lub inną pracę zarobkową, jak również będzie mogła pobierać świadczenia emerytalno – rentowe oraz inne świadczenia, które dotychczas były negatywną przesłanką do przyznania świadczenia;
- opiekun sprawujący opiekę nad więcej niż jednym dzieckiem w wieku do 18 roku życia, będzie mógł złożyć wniosek o świadczenie pielęgnacyjne w podwyższonej wysokości w zależności od liczby dzieci niepełnosprawnych; wysokość świadczenia będzie podwyższana o 100% na drugą i każdą kolejną osobę, nad którą sprawowana jest opieka.

Osoby, które pobierają świadczenie pielęgnacyjne na dotychczasowych zasadach i które będą chciały po 31 grudnia br. otrzymywać nowe świadczenie pielęgnacyjne, będą musiały zrezygnować z pobierania dotychczasowego świadczenia i złożyć wniosek o przyznanie świadczenia pielęgnacyjnego na podstawie nowych przepisów.

3) Przepisy przejściowe obowiązujące od 01 stycznia 2024r. dla osób, które mają bądź będą miały przyznane świadczenie pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy na starych zasadach, tj. do których prawo powstało do 31 grudnia 2023r.:

- świadczenie pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy **nie będą przysługiwały, gdy osoba wymagająca opieki będzie miała przyznane przez ZUS świadczenie wspierające;**
- w przypadku, gdy osoba wymagająca opieki lub osoba przez nią uprawniona złoży w ZUS wniosek o świadczenie wspierające postępowanie z wniosku o ustalenie prawo do świadczenia pielęgnacyjnego, czy specjalnego zasiłku opiekuńczego będzie zawieszone do czasu rozstrzygnięcia sprawy przez ZUS;
- wypłata świadczenia pielęgnacyjnego czy specjalnego zasiłku opiekuńczego podlegać będzie wstrzymaniu od momentu złożenia wniosku w ZUS o świadczenie wspierające; w przypadku odmowy przyznania świadczenia wspierającego bądź pozostawienia wniosku bez rozpatrzenia świadczenia opiekuńcze wypłacane będzie od miesiąca, w którym wstrzymano ich wypłatę;

- świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy, wypłacone za okres za który osoba wymagająca opieki otrzymała świadczenie wspierające będzie świadczeniem nienależnie pobranym podlegającym zwrotowi przez opiekuna;
- osoba składająca wniosek w ZUS o świadczenie wspierające będzie mogła zdecydować od jakiego miesiąca chce mieć przyznane świadczenie, dzięki czemu może nie dopuścić do sytuacji otrzymania świadczenia wspierającego za ten sam okres za który jej opiekun otrzymał świadczenie pielęgnacyjne, czy specjalny zasiłek opiekuńczy i tym samym uniknąć sytuacji nienależnie pobranych świadczeń po stronie opiekuna;
- osoby, którym przyznano do co najmniej 31 grudnia 2023r. prawo do świadczenia pielęgnacyjnego albo specjalnego zasiłku opiekuńczego, zachowują prawo do świadczenia na zasadach dotychczasowych, nie dłużej jednak niż do końca okresu, na które prawo do świadczenia zostało przyznane, a także w sytuacji wydania kolejnego orzeczenia o niepełnosprawności kontynuacja prawa do świadczenia na zasadach dotychczasowych będzie przysługiwała w następujących przypadkach:
 - wniosek o ponowne wydanie orzeczenia o niepełnosprawności czy stopniu niepełnosprawności został złożony w terminie 3 miesięcy od dnia następującego po dniu, w którym upłynął termin ważności dotychczasowego orzeczenia o niepełnosprawności, a następnie wniosek o ustalenie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego czy specjalnego zasiłku opiekuńczego został złożony w terminie 3 miesięcy, licząc od dnia wydania orzeczenia o niepełnosprawności,
 - prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego na zasadach dotychczasowych przysługuje również po upływie okresu zasiłkowego, jeżeli wniosek o ustalenie prawa do specjalnego zasiłku opiekuńczego na nowy okres zasiłkowy zostanie złożony w terminie 3 miesięcy od dnia następującego po dniu, w którym zakończył się dotychczasowy okres zasiłkowy, tj. do 1 lutego, z tym, że zasiłek zostanie przyznany wówczas od miesiąca złożenia wniosku;
- w przypadku śmierci osoby wymagającej opieki osoba pobierająca dotychczasowe świadczenie pielęgnacyjne czy specjalny zasiłek opiekuńczy zachowuje prawo do ww. świadczenia do ostatniego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym nastąpił zgon osoby wymagającej opieki, chyba że zgon osoby nastąpił przed dniem 1 stycznia 2024r;
- **UWAGA! - osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy na zasadach dotychczasowych nadal nie mogą podejmować żadnej pracy i osiągać dochodów.**

4) Od stycznia 2024r. osoby z orzeczoną niepełnosprawnością **w wieku od ukończenia 18 roku życia** będą mogły ubiegać się o **świadczenie wspierające**.

Celem świadczenia wspierającego jest udzielenie osobom niepełnosprawnym mającym potrzebę wsparcia pomocy służącej częściowemu pokryciu wydatków związanych z zaspokojeniem szczególnych potrzeb życiowych tych osób.

Uprawnionymi będą ww. osoby, posiadające decyzję ustalającą poziom potrzeby wsparcia na poziomie od 70 do 100 pkt., wydaną przez wojewódzki zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności. Przy ustalaniu poziomu potrzeby wsparcia w formie punktów pod uwagę będzie brana m.in. zdolność danej osoby do samodzielnego wykonywania określonych czynności lub zadań związanych z codziennym funkcjonowaniem oraz jej wiek.

Wniosek o ustalenie prawa do świadczenia wspierającego będzie można złożyć w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych w postaci elektronicznej. Wniosek składa się nie wcześniej niż w miesiącu, w którym decyzja ustalająca poziom potrzeby wsparcia stała się ostateczna. Z kolei wniosek o wydanie decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia będzie można złożyć do wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności w postaci elektronicznej lub papierowej, jak również za pośrednictwem powiatowego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności, wyłącznie w postaci papierowej.

Ustawa o świadczeniu wspierającym wejście w życie 1 stycznia 2024r. z pewnymi wyjątkami:

- od 1 stycznia 2024r. - świadczenie wspierające będzie dostępne dla osób z niepełnosprawnościami z ustalonym poziomem potrzeby wsparcia od 87 do 100 pkt,
- od 1 stycznia 2025r. - świadczenie wspierające będzie dostępne dla osób z niepełnosprawnościami z ustalonym poziomem potrzeby wsparcia od 78 do 86 pkt,
- od 1 stycznia 2026r. - świadczenie wspierające będzie dostępne dla osób z niepełnosprawnościami z ustalonym poziomem potrzeby wsparcia od 70 do 77 pkt.
- Wyjątkiem od tak określonego ustawą harmonogramu jest sytuacja, kiedy osoba wymagająca opieki na którą przyznano na podstawie dotychczasowych przepisów świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy, jak też na którą przyznano od 1 stycznia 2024. nowe świadczenie pielęgnacyjne, będzie mogła otrzymać świadczenie wspierające od dnia 1 stycznia 2024r., także w przypadku, gdy w decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia, potrzebę tę określono na poziomie niższym niż 87 punktów w skali potrzeby wsparcia.

Świadczenie wspierające przysługiwać będzie miesięcznie w wysokości:

- a. 220% renty socjalnej – jeżeli w decyzji ustalającej poziom wsparcia potrzebę tę określono na poziomie od 95 do 100 punktów w skali potrzeby wsparcia o której mowa w art. 4b ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- b. 180% renty socjalnej – jeżeli w decyzji ustalającej poziom wsparcia potrzebę tę określono na poziomie od 90 do 94 punktów w skali potrzeby wsparcia o której mowa w art. 4b ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- c. 120% renty socjalnej – jeżeli w decyzji ustalającej poziom wsparcia potrzebę tę określono na poziomie od 85 do 89 punktów w skali potrzeby wsparcia o której mowa w art. 4b ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- d. 80% renty socjalnej – jeżeli w decyzji ustalającej poziom wsparcia potrzebę tę określono na poziomie od 80 do 84 punktów w skali potrzeby wsparcia o której mowa w art. 4b ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- e. 60% renty socjalnej – jeżeli w decyzji ustalającej poziom wsparcia potrzebę tę określono na poziomie od 75 do 79 punktów w skali potrzeby wsparcia o której mowa w art. 4b ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- f. 40% renty socjalnej – jeżeli w decyzji ustalającej poziom wsparcia potrzebę tę określono na poziomie od 70 do 74 punktów w skali potrzeby wsparcia o której mowa w art. 4b ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

5) Pakiet osłonowy dla opiekunów osób z niepełnosprawnościami.

Opiekunom osób niepełnosprawnych, którzy zrezygnują ze świadczenia pielęgnacyjnego, czy specjalnego zasiłku opiekuńczego w związku z wyborem przez osobę niepełnosprawną świadczenia wspierającego, na ich wniosek złożony do ZUS, będą opłacane składki ze środków budżetu państwa na ubezpieczenie emerytalne i rentowe oraz zdrowotne. Warunkiem jest wspólne zamieszkiwanie i gospodarowanie opiekuna z osobą z niepełnosprawnościami oraz niepodejmowanie zatrudnienia przez opiekuna. Będzie również możliwość uzyskania przez opiekuna zasiłku dla bezrobotnych, a także świadczenia przedemerytalnego.